Kenyeres Zoltán

A szuverenitásvédelmi törvény elé

Jöjj el szabadság! Te szülj nekem rendet.
József Attila

A szuverén a latin super szóból származik. Azt jelenti, hogy fent, felül, fölfelé, rá. A superus az felül lévő, felső. A szó ebben az értelemben ment tovább – a megfelelő alakváltozásokkal – a latin nyelvekben. Olaszul sovranità (potere legittimo, autorítà), franciául souverain (legfelső, legfőbb, önhatalmú, felségjogú) Megjelent germán nyelvekbe is: németül a souverän korlátlant, fölényest jelent, nagy kezdőbetűvel pedig az uralkodót jelenti, az angolban is legfelsőt jelent, mint sovereign power és sovereign ruler. A Magyar Nyelv Értelmező szótára a szó három jelentésárnyalatát adja meg: 1. legfőbb hatalom, (állami) főhatalom, felségjog, 2. (állami, uralkodói) teljes önállóság, függetlenség, 3. felsőbbség, fölény.

Jelentéstanilag, látjuk, egyik nyelvben sincs a szuverenitás szónak köze ahhoz az ugyancsak tág és széles fogalomkörhöz, amit magyarul szabadságnak nevezünk. A szuverenitás nem szabadság. A szuverenitás csak függetlenség, de még csak nem is az ország, a nép, a nemzet, az un. emberek függetlensége, hanem csak az uralkodóké, a felül lévőké. Amikor az amerikaiak megemlékeznek 1776. július 4.-re, arra a napra, amikor eleik kinyilvánították országuk függetlenségét Nagy-Britanniától, akkor egy másik latin eredetű szóhoz fordulnak, és úgy hívják ezt a napot, hogy Independece Day. Ez a latin dependeréből származik, ami jelentésében, árnyalataiban, egész asszociációs körében nagyon távol áll a sovereign power és sovereign ruler-féle jelentéstől. Persze még ez sem a liberté, de legalább már nem akadálya annak. Magyarul nyelvileg nem tudjuk megkülönböztetni egymástól a kétféle függetlenséget, és talán ezért van, hogy oly ritkán gondolkozunk el a szabadságharcnak nevezett történelmi eseményeink jellegén. Vajon egyikük-másikuk nem inkább szuverenitási harc volt-e? Küzdelem azért, hogy a magyar felül lévők, a magyar urak azt tehessék a magyar nem urakkal, amit akarnak, és ebbe ne szóljanak bele a II. Józsefek?

Mindenesetre ez a szuverenitás nagyon messze van szegény József Attila kívánságától.